

Till

LOs yttrande över SOU (2018:49) F-skattesystemet – några särskilt utpekade frågor

LO har beretts möjlighet att lämna remissyttrande över F-skatteutredningens delbetänkande SOU (2018:49). LOs yttrande behandlar principiella uppfattningar och konkreta invändningar eller frågeställningar som bedömts relevanta.

Sammanfattning av LOs synpunkter

- LO delar utredningens bedömning att falskt egenföretagande förekommer på den svenska arbetsmarknaden.
- LO delar utredningens analys att det finns ett behov av åtgärder i F-skatteregelvecket i syfte att motverka risken för skattefusk och skatteundandragande.
- LO delar utredningens bedömning att det finns skäl att överväga ändringar i bestämmelserna om F-skatt i 9 kap. skatteförfarandelagen.
- LO menar att de nya ändringarna i bestämmelserna om F-skatt ska innehålla:
 - Krav på två eller fler uppdragsgivare för godkänd F-skatt; vilket krävs för att säkerställa att en självständig och långsiktig näringsverksamhet bedrivs.
 - En förändring som möjliggör att godkännande för F-skatt på begränsad tid införs.
 - Stärkta möjligheter för Skatteverket att återkalla ett godkännande av F-skatt.
- LO delar utredningens bedömning att F-skattesystemets utformning har betydelse för företeelser som *egenanställning och liknande*.
- Utredningen bedömer att egenanställning eller liknande inte kan uppfattas leda till skattefusk och skatteundandragande. LO vill understryka att det saknas en vedertagen definition som på ett tillfredställande sätt beskriver vad *egenanställning och liknande* är. Det är i dag inte fastslaget vilka lagar och bestämmelser som ska gälla för dessa företag. Därför krävs ytterligare granskning, juridiska ställningstaganden och utvecklad praxis.

Övergripande synpunkter

Sedan det nuvarande regelverket för F-skatt tillkom 2009 har godkännandet för F-skatt ökat markant.¹ De som blir godkända för F-skatt avser bedriva självständig, långsiktig och vinstdrivande *näringsverksamhet*. Men flertalet rapporter visar att förändringen skapat olyckliga effekter. Systemet har t.ex. bidragit till ett ökat skatteundandragande och en ökad andel av falska egenföretagare² som inte avser bedriva näringsverksamhet enligt skatteförfarandelagen.

För att komma till rätta med de problem som är förenade med det nuvarande systemet behövs förändringar i 9 kap. skatteförfarandelagen. Det krävs även ett tydligare regelverk för vem som kan bli godkänd för F-skatt och hur skatteverket ska arbeta för att minimera risken för felaktiga godkännanden av F-skatt. När ett godkännande skett på felaktiga grunder eller om godkännandet använts på ett otillbörligt sätt, t.ex. i kriminell verksamhet ska godkännandet dras in med omedelbar verkan. Det ska inte vara möjligt att använda godkännande av f-skatt som brottsverktyg.

Falsk egenföretagare

Den som är godkänd för F-skatt och får sina inkomster via sin näringsverksamhet omfattas som utgångspunkt *inte* av kollektivavtal, avtalade försäkringar, avtalspension, lagen om anställningsskydd, medbestämmandelagen och arbetsmiljölagen i sin helhet. För dem gäller även ett annat regelverk för A-kassa, sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension i jämförelse med de som innehar en A-skatt.

En godkänd F-skatt får därmed stora konsekvenser. Något som många som ansöker om godkännande för F-skatt inte är medvetna om. Därför är det av så stor betydelse att de som inte avser att bedriva en varaktig, vinstdrivande och självständig näringsverksamhet med flera uppdragsgivare inte kan bli godkända för F-skatt. Något som är möjligt med dagens lagstiftning vilket bidrar till att många blir falska egenföretagare.

¹ Drygt en kvarts miljon flera näringsidkare har under perioden blivit godkända för F-skatt, vilket motsvarar en ökning om nästan 59 procent. Se s. 103 i delbetänkandet för en mer utförlig redogörelse

² I direktiven till utredningen uttrycks det att förekomsten av falska egenföretagande ska utredas. I betänkandet används uttrycket falsk egenföretagare för att beteckna en fysisk person som formellt uppträder som egenföretagare (svensk som utländsk) med godkännande för F-skatt men som arbetar under anställningsliknande förhållanden och som, om alla omständigheter vore kända för Skatteverket, skulle beskattas i inkomstslaget tjänst. Utredningen menar att det i detta sammanhang inte spelar någon roll om egenföretagandet grundas på fri vilja eller inte. Begreppet falsk används för att understryka att det är statusen egenföretagare som är falsk. Falskheten ligger alltså i att egenföretagandet döljer anställningsförhållandet.

Det falska i begreppet ”falsk egenföretagare” är att en person som beskattas för inkomst av näringsverksamhet i själva verket är helt osjälvständig. Personen är alltså i en *beroendesituation* till sin uppdragsgivare. Beroendesituationen underkänner godkännandet för F-skatt i och med att den som utför uppdraget inte bedriver en självständig näringsverksamhet. Men sakförhållandet undersöks sällan och mörkertalet är stort. Huruvida den falska egenföretagaren är att betrakta som arbetstagare eller ej är till syvende og sist en fråga för arbetsrätten, med arbetsdomstolen som sista instans. Den arbetsrättsliga dimensionen av frågan är inte en del av direktiven till denna utredning.

Snedvriden konkurrens

Förändringarna 2009 gav oacceptabla effekter. Detta beror inte på att fler fick möjlighet att ta ansvar för att betala in sina egna skatter och avgifter. Det handlar istället om det maktförhållande som finns mellan de som ger ett uppdrag och de som får ett uppdrag. I många branscher råder det inte jämvikt och det kan den med övertag utnyttja.

Ett exempel som utredningen redogör för i delbetänkandet kommer från handläggare på Skatteverket. När handläggarna frågade de som ansökte varför de ville bli godkända för F-skatt uppgav de att de blev tvingade av sin arbetsgivare att skaffa en F-skatt för att *behålla* sin inkomst.³ En ordning som även rapporterats från olika LO-förbund.⁴ Varför detta problem uppstår kan ha flera orsaker. Men ett uppenbart skäl är konkurrensfördelar. Den arbetsgivare som tvingar arbetstagare i ett falskt egenföretagande får lägre kostnader än sina konkurrenter.

I delbetänkandet redogör utredningen även för att vissa som ansökte om F-skatt uppgav att de gjorde det för att *få* en inkomst.⁵ Det fanns helt enkelt inga arbeten att söka men det fanns uppdrag att genomföra om uppdragstagaren var godkänd för F-skatt.

LOs mening är att denna form av utnyttjande av arbetskraft via bestämmelser i skattelagstiftningen måste stoppas. Det krävs att vi har system som håller ihop och ger så förutsägbara effekter som möjligt, inte en ordning där olika system kan användas för att motverka varandra. Det krävs inte minst för att uppnå ordning och reda på arbetsmarknaden.

³ Skatteverkets handläggare uppger att de möter individer som är tvingade att starta egen näringsverksamhet utan att ha någon kunskap om det tvingande regelverk som följer med godkänd F-skatt och inkomster från näringsverksamhet. Se s. 49 i delbetänkandet för en mer utförlig redogörelse

⁴[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_f_skattesystemets_skuggor_pdf/\\$File/F_skattesystemets_skuggor.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_f_skattesystemets_skuggor_pdf/$File/F_skattesystemets_skuggor.pdf)

⁵ Uppgifter som framkommer från olika myndigheter. Se s. 48 i delbetänkandet för en mer utförlig redogörelse.

Skattefusk och skatteundandragande

LO menar att problemet med det falska egenföretagandet av allt att döma är ett växande problem på svensk arbetsmarknad. Det är i dag svårt att veta hur utbrett det är. Men vi vet med säkerhet att det har slagit rot i vissa branscher. Det nuvarande F-skattesystemet ger även upphov till andra problem som ökad risk för skattefusk och skatteundandragande.

Det är allmänt känt att den grupp som ansvarar för att betala in sina skatter och avgifter själv betalar in en lägre andel korrekta skatter och avgifter i jämförelse med den grupp som inte har något inflytande över sina skatt- och avgiftsinbetalningar. Det så kallade skattefelet är därför större hos den grupp som får inkomst via näringsverksamhet.

Skattefelet kan därför antas öka om allt fler godkänns för F-skatt. I synnerhet om en betydande del av dem inte avser att bedriva näringsverksamhet på det sätt som lagstiftaren avser. Skatteundandragandet kan även användas för att få konkurrensfördelar eller för att kompensera för en låg ersättning.

Denna utveckling måste motverkas. Skatteverket behöver därför fungerande verktyg för att skilja ut vem som bedriver näringsverksamhet eller ej. Något som kan uppnås dels med förändringar i lagstiftningen, dels med tydligare uppdrag till Skatteverket.

Om inte regelverk och arbets sätt förändras riskerar utnyttjandet av dagens F-skattesystem att utvecklas ytterligare vilket kan få mycket långgående konsekvenser. I synnerhet kopplat till digitaliseringens framfart, framväxten av en allt mer fragmentiserad arbetsmarknad och arbetsgivarnas ständiga jakt på ökad flexibilitet och minskat arbetsgivaransvar.

Det är därför av yttersta betydelse att det blir ordning och reda på godkännandet av F-skatt. Om en individ inte avser bedriva näringsverksamhet och inte kan styrka denna avsikt ska ansökan om F-skatt avslås. Detsamma ska gälla om en individ inte kan styrka detta vid kontroll av skatteverket. Ett godkännande av F-skatt är ett förtroende; inte en rättighet.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Mattias Schulstad